

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Thomas Møller, 74 16 81 26

Høringsuttalelse til Kystsoneplan for Namdalen og Fosen

Statsforvalteren har mottatt ovennevnte plan til uttalelse. Under følger innspill til planen på Statsforvalterens ulike fagområder:

Overordnet

Statsforvalteren i Trøndelag er i utgangspunktet positiv til at det utarbeides en felles kystsoneplan for Namdalen og Fosen. Dette med bakgrunn i at det på og langs kysten, til vanns og på land, er flere kvaliteter og strukturer som strekker seg over-, og påvirker hverandre på tvers, av kommunegrensene. Dette være seg verdifulle naturmiljø, viktige områder for friluftsliv og rekreasjon, landskapskvaliteter og kulturmiljø, næringsområder, samiske områder (svømmeleier), transportårer, forebygging og beredskap, og områder for forsvaret. Utgangspunktet for planarbeidet er i så måte også godt i tråd med Regjeringens forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2023.

Formålet med kystsoneplanen for Namdalen og Fosen er bestemt til å være:

«Å sikre bærekraftig verdiskapning og gi mulighet for fortsatt vekst og utvikling for havbruksnæringen i regionen». Planen skal legge til rette for raskere saksbehandling og å unngå dispensasjoner. Planen skal gjenspeile ønsket arealpolitikk, lokalt, regionalt og nasjonalt, avdekke og avklare interessekonflikter, sikre viktige områder for næringsutnyttelse, ferdsel, friluftsliv, vern av natur og kulturminner og planen skal være dynamisk og fleksibel i forhold til fremtidige behov.

Formålet med planen er slik sett godt og favner bredt. Statsforvalteren vurderer, slik det kommer frem av vår uttalelse ellers, at det er noe ulikt hvorvidt planforslaget som er utlagt på høring innfrir målsettingene som er satt. Vår oppfatning er at planen slik den foreligger i vesentlig større grad har fokus på havbruksnæringen enn eksempelvis å sikre friluftsliv og vern av natur som også er nevnt som formål. At de hensyn og verdier som fremheves av våre fagavdelinger under er såpass lite vektlagt i utredninger og planforslag vurderes som en svakhet med planen.

Medvirkning

Statsforvalteren i Trøndelag (da Fylkesmannen i Trøndelag) uttalte seg til varsel om oppstart og planprogrammet som var på høring i uttalelse datert 28.08.2018. Der understreket vi på generelt grunnlag viktigheten av å planlegge helhetlig og kunnskapsbasert, i tillegg til at vi for de ulike

sektorområdene som Statsforvalteren ivaretar gjorde rede for relevante tema og utredningsbehov i den kommende planprosessen. Statsforvalterens innspill til varselet om oppstart og planprogrammet er ikke redegjort for i oppstillingen av tidligere innkomne innspill som nå følger planforslaget på høring.

Statsforvalteren hadde et møte med prosjektledelsen til kystzoneplanarbeidet på senvinteren 2020. Etter vår oppfatning var temaene på møtet generelle og knyttet til utredningsbehov, bruk av ulike arealformål mv. Vi er imidlertid gjort kjent med en e-post fra prosjektledelsen til Trøndelag fylkeskommune datert 14.04.21 hvor det kommer frem at Statsforvalteren skal ha gitt uttrykk for at vi ikke ønsket å involvere oss før det foreligger et planforslag. Dette kjenner vi oss ikke igjen i, og et slikt signal ville ha vært motstridende til de forventninger som stilles til oss. Statsforvalteren skal medvirke og gjøre kjent så tidlig som mulig evt. interesser som kan gi grunnlag for senere innsigelser.

Vi minner også om våre avsluttende merknader i vår uttalelse til varsel om oppstart:

- Fylkesmannen ønsker å oppnå best mulig dialog og tidlig avklaring av nasjonale og viktige regionale interesser. [...]
- Ønsker kommunen avklaringer under utarbeidelse av planforslaget er det mulig å ta kontakt med Fylkesmannens fagavdelinger eller saksbehandler på kommunal- og justisavdelingen.

Plikten til å ta kontakt, informere og samarbeide er selvsagt gjensidig.

Statsforvalteren som sektormyndighet har etter dette ikke blitt involvert i planprosessen før planforslaget ble lagt frem i Regionalt planforum den 5.5.2021. Saken ble der, etter ønske fra forslagsstiller, behandlet som en orienteringssak. Sektormyndighetene fikk dermed ikke muligheten til å medvirke og gi tilbakemelding på planforslaget før dette ble lagt ut på høring og offentlig ettersyn. Dette er etter Statsforvalterens syn i strid med formålet med Regionalt planforum. Det er referatført kritikk til manglende medvirkningsmulighet fra så vel NVE og Forsvarsbygg som Statsforvalteren, mens Avinor opplyser i e-post av 30.08.21 å verken ha blitt varslet om oppstart eller mottatt planen på høring. Statsforvalteren finner derfor grunn til å stille spørsmål ved om medvirkningsopplegget som har blitt gjennomført har fungert som planlagt ref. planbeskrivelsen pkt. 2.1.5.

Kravet om å legge til rette for medvirkning og kommunen sitt ansvar for å påse at dette oppfylles, også i planprosesser som utføres av andre, kommer frem av plan- og bygningslovens § 5-1. Bestemmelsen sikrer at det skal legges til rette for medvirkning for alle berørte på mest mulig like vilkår. Det kommer frem fra planbeskrivelsen at planlagte folkemøter har utgått på grunn av koronasituasjonen. Det fremgår ikke om, og evt. hvilke, alternative kanaler som er vurdert for å erstatte slike folkemøter, eks. orienteringer om planforslaget på digitale plattformer.

Statsforvalteren vil igjen understreke at vi gjerne bidrar med faglig veiledning og nødvendige avklaringer i den videre planprosessen. For faglig veiledning til de ulike sektorinteressene vi ivaretar, planprosess, jus eller annet tenker vi det kan være hensiktsmessig at vi har dialog med prosjektledelsen sammen med arbeidsgruppen som består av administrativt ansatte (kart- og planavdeling) i kommunene. Vi legger til grunn at arbeidsgruppen har en tett kobling til styringsgruppen.

Plankart

Avgrensningen av planens virkeområde fremgår fra de ulike plankartene av arealgrensen i form av linjesymbolet KpGrense. Ytre grense er en nautisk mil utenfor grunnlinjene, mens grensen mot land i utgangspunktet er definert ved «generalisert felles kystkontur» som er en kystkontur utarbeidet av Kartverket i 2008-2011. Innenfor planens virkeområde havner da en rekke større og mindre øyer som i planforslaget ikke er gitt noe arealformål. Å angi arealer uten formål i en plan er det ikke anledning til. Videre er det slik at så lenge noe annet ikke bestemmes i planbestemmelsene så vil ny plan gjelde foran eldre plan ved motstrid. Dette innebærer at gjeldende kommuneplanens arealdeler innenfor arealgrensen av ny kommuneplan i dette tilfellet blir virkningsløse. Plankartene må derfor endres slik at de oppfyller lovens krav. Dette kan gjøres på flere måter, eksempelvis:

- KpGrense tegnes rundt øynene slik at disse ikke inngår i planen, eller
- Arealformål tilsvarende gjeldende arealdeler tegnes inn på øyene samtidig som det tas inn planbestemmelse som sier at for planformål andre enn de som sorterer under hovedformål 6: *Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone* så skal eksisterende kommuneplaner gjelde foran, jf. plan- og bygningsloven § 1-5, andre ledd.

Ellers henviser vi til Statens kartverk for veiledning når det gjelder fremstilling av plankart.

Statsforvalteren vurderer at foreliggende plankart er i strid med plan- og bygningsloven §§ 11-5, første ledd: «*Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen [...]»*, 11-7, første ledd: «*Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise arealformål som er angitt i nr. 1 til 6»*, (se også Lovkommentar til plan- og bygningsloven, revidert utgave 2020 s. 135: «*Det skal angis formål for hele planområdet»*) jf. også kart og planforskriften § 9, fjerde ledd som slår fast at arealplan skal angi arealformål.

Statsforvalteren vurderer at planen med foreliggende plankart ikke gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser for store deler av planområdet som ikke kan sees på isolert og uavhengig av planen for øvrig. Planen sikrer dermed ikke ivaretagelse av regionale og nasjonale interesser for en rekke av de fagområdene hvor statsforvalteren er sektormyndighet. Dette gjelder så vel for landbruk, klima- og miljø, samfunnssikkerhet og beredskap, folkehelse og barn og unge og reindrift. Statsforvalteren fremmer derfor som sektormyndighet på de nevnte områder **innsigelse** til hele planen. Innsigelsen fremmes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4 og med bakgrunn i plan- og bygningsloven §§ 1-1 annet ledd, 11-5 første ledd, 11-7 første ledd og kart og planforskriften § 9, fjerde ledd.

Planbestemmelser

Bestemmelser til et rettslig bindende arealplankart er å sammenligne med en forskrift, og må være klar på hva som er innholdet i bestemmelsen. Kommunen må kunne håndheve bestemmelsen, f.eks. avslå søknad om tiltak fordi det er i strid med planformålet. Da må bestemmelsen være så tydelig at det er klart at tiltaket faktisk er i strid med planformålet og den vedtatte arealbruken.

Det vises til veileder T-1491 *Kommuneplanens arealdel*, utgitt av Miljøverndepartementet, side 41:

«*Ved utforming av bestemmelser er det viktig å være klar over at formuleringene er juridisk bindende og skal brukes for å fastsette rådighetsbegrensninger og krav.*

Bestemmelser må ha hjemmel i loven og bør:

- *Være konkrete og entydige*
- *Ha tydelig kopling til plankartet*

- *Være tilpasset detaljeringsnivået i planen*
- *Ha klare målsettinger»*

Og videre på side 44, under pkt. 3.1.4.1.:

«Kriterier som nyttes i bestemmelser må ha et konkret innhold. Dette gjelder spesielt forbuds- og plankravbestemmelser, samt bestemmelser om omfang og lokalisering. Bestemmelsene må vise til forhold som kan kvantifiseres eller dokumenteres, slik at de har et eget faktisk og rettslig innhold.

Følgende kriterier har ikke et selvstendig rettslig innhold og kan derfor ikke inngå i forbuds- og plankravbestemmelser:

- *Skjønnsmomenter og vurderingstema.*
- *Henvisning til uttalelser fra sektororganer.*
- *Vurderinger eller avklaringer som senere skal foretas av andre organ eller kommunale organ.»*

Og dessuten på s. 44, pkt. 3.1.4.2:

«Plan- og bygningsloven §§ 11-9 til 11-11 gir ikke anledning til å gi kommuneplanbestemmelser om saksbehandling eller planprosess eller om eventuelle dokumentasjonskrav til prosjektsøknader ut over det som følger av § 11-9 nr. 8.»

Hovedparagrafene for bestemmelser til KPA (og dermed delplan av KPA) er §§ 11-9 og 11-11 i pbl kap. 11. Det er ikke vist til hvilken paragraf en har ment å hjemle bestemmelsene i. Det bør bare gis bestemmelser med et reelt innhold, og ikke ta med opplysninger eller henvisninger til annet regelverk, som gjelder uansett. Ut fra dette bør det som står i den første grå boksen (som vi oppfatter er bestemmelser) tas ut og vises som en ren opplysning. Vi minner om at det ikke kan gis andre bestemmelser enn det som følger av ovennevnte paragrafer. I det følgende kommenteres bestemmelsene i den rekkefølge de er listet opp i plandokumentet.

1.1 -1.3: Som nevnt kan det ikke gis bestemmelser som utsetter avklaringen av arealbruken, som f.eks § 1.1 om at det må avklares nærmere med Statsforvalteren. Hvis det uavhengig av bestemmelsene gjelder en slik foreleggelsesplikt, er det ikke nødvendig å ta den inn i planbestemmelsen. Hvis en ønsker å ha med denne opplysningen, kan det gjøres uten at det gis som bestemmelse.

Dette gjelder i stor grad § 1.1, 1.2 og 1.3. etter det vi kan se. Andre avsnitt under 1.2 kan sies å være en bestemmelse.

Når det gjelder 1.4 er vi usikker på om dette gjelder de arealene som er gitt formål Fiske (6300) eller for planen generelt. Forutsetningen for behovet for en slik bestemmelse, er at det ellers vil være tillatt med tiltak som kan føre til forringelse o.l. Videre kan vi ikke se at det er hjemmel for å gi en slik generell bestemmelse med hjemmel i § 11-9. Bruk og vern i sjø må hjemles i § 11-11 nr. 3, og må knyttes til formålsangivelse.

1.5: Dette følger slik vi oppfatter det av havne- og farvannsloven § 27 uavhengig av bestemmelsen og er unødvendig. Den bør da tas ut.

1.6: Etter det som er nevnt innledningsvis, kan det ikke stilles krav om dokumentasjon på dette plannivået ut over det som følger av § 11-9 nr. 8, krav ved utarbeiding av reguleringsplan. Plankrav må stilles med hjemmel i § 11-9 nr. 1.

1.7: Her må det gjøres tydelig når det er en har plikt til å utrede noe. Første setning framstår som uklar, og bør omformuleres. Vi er videre i tvil om det kan gis en slik generell bestemmelse, da det ikke synes å være åpning for dette i § 11-9 for enkeltsaker. Dersom dette er et krav etter § 11-9 nr. 8, kan det gjelde for reguleringsplaner. For enkeltsaker som omfattes av pbl § 28, vil denne bestemmelsen uansett gjelde i det omfanget som der er opplistet. Burde § 1.7 vært knyttet til en hensynssone?

1.8: Her vises det til veilederen om planlegging i sjø, punkt 6.4.15, om at uttak av masser kan vises f.eks. som bestemmelsesområde, eller som området for råstoffuttak på samme måte som på land. Vi kan ikke se at det er adgang til å gi en slik bestemmelse etter § 11-9 som generell bestemmelse til planen. 1.8 inneholder dessuten en saksbehandlingsregel i første setning, som ikke kan gis/er unødvendig. Siste setning framstår som en ren opplysning og må tas ut. Dersom dette følger av konsesjonsregelverket, er bestemmelsen unødvendig og må tas ut. Vi viser også til T-1491 s. 89, om at dette kan inngå i 6001 med bestemmelser til dette formålet. Vi kan heller ikke se at det er adgang til å kreve reguleringsplan som et vilkår for konsesjon. Hvis det er ment som krav om reguleringsplan etter § 11-9 nr. 1, må dette komme klarere fram.

2.1:

V (6001): Denne formålsangivelsen omfatter også akvakultur, såfremt dette ikke særskilt er unntatt gjennom bestemmelser. Det vises til s. 89 i T-1491, hvor det også er anført:

«Der akvakulturanlegg beslaglegger små arealer innenfor et større sjøområde, og ikke endrer områdets karakter av å være et flerbruksområde, vil det normalt ikke være behov for å legge ut akvakultur som eget underformål (så lenge det generelle arealformålet er nyttet uten underformål eller der "A" er med i formålskombinasjonen). Framtidige anlegg i dette området vil derved ikke være utelukket. Selv om akvakultur inngår i flerbruksområdet betyr ikke det at tillatelse til etablering av anlegg er gitt. Den nærmere lokalisering innenfor området må avklares gjennom konsesjonsbehandling etter akvakulturloven. Reguleringsplan kan også brukes dersom særlige forhold tilsier det, men vil på grunn av denne plantypens detaljeringsnivå ikke alltid være hensiktsmessig. Hvis kombinasjonsformål benyttes må det framgå hvilke formål som inngår i kombinasjonen.»

I utgangspunktet må dette forstås slik at en nærmere avklaring av plasseringen tas ved konsesjonsbehandlingen, hvor kommunen får uttale seg til søknaden, også om den er i samsvar med planformålet.

V1: Hvis det er meningen å forby oppdrett med anadrom laksefisk, bør dette formuleres tydeligere. Akvakultur er uansett avhengig av konsesjon, så dette er unødvendig å ta inn i bestemmelsen. Tilsvarende for V2 og V3.

Krav om reguleringsplan bør tas inn som en egen bestemmelse, se over. Vi minner om at kommunen skal kunne møte en søker/tiltakshaver med dette kravet, og at «kan endre et områdes friluftsverdi eller verneverdi» er ganske skjønnsmessig. Bestemmelser må som nevnt være klare og også entydige.

2.2: Andre setning framstår som unødvendig, da dette vel gjelder uansett.

2.3: Som under 2.2.

Når det gjelder andre avsnitt, så antar vi at dette også gjelder uavhengig av denne planen, og bør tas ut som unødvendig og uklar.

For siste setning antar vi at det er antall plasser, og at det gjelder båter opp til en viss størrelse. Dette bør klargjøres bedre.

2.4: Slike tiltak vil være i strid med formålet Fiske 6300, og dermed ikke tillatt. Dvs. at bestemmelsen er unødvendig, og bør tas inn bare som en opplysning.

2.5: Første setning følger av formålsangivelsen og er unødvendig.

2.6, andre setning: Denne er uklar, pga at det «kan» gjøres unntak, uten at det er klart når en kan det. Kanskje bør det også sies noe mer om hva en tenker på som «etablert infrastruktur».

2.7: Her kan det kanskje sies noe mer presist om hva en kan gjøre eller ikke gjøre, da bestemmelsen nå er veldig skjønsmessig og med det vanskelig å praktisere.

3.1: Når det gjelder første setning bør den tas ut, og heller være en opplysning. Akvakultur er ikke tillatt i formål FFFN uansett. Andre setning kan ikke brukes til å nekte tiltak som er i samsvar med formålet FFFN.

3.2: Som for første setning under 3.1. over.

Hensynssonene

Det kan bare gis rettslig bindende bestemmelser til de sonene som det er åpnet for dette for, i § 11-8 tredje ledd. Det er dette «bestemmelser» viser til i andre ledd.

H_530: Det kan bare gis bestemmelser til randsonen til nasjonalsoner osv. jf. bokstav c for hensynsone friluftsliv. For øvrig kan det bare gis retningslinjer. «Bestemmelsen» til friluftsliv i den grå boksen på siste side må derfor tas ut og gis som retningslinje. Tiltak kan ikke nektes med hjemmel i retningslinjer.

H_560: som for H_530.

H_570: som for H_530.

H_910: Det er noe uklart om dette er ment som et krav om reguleringsplan for nærmere avgrenset areal på kartet. I så fall må plankravet hjemles i en bestemmelse, § 11-9 nr. 1. Hensynssone 910 er ment for areal hvor allerede gjeldende reguleringsplan fortsatt skal gjelde. Det er uklart for oss hva som menes med det som står etter komma.

Avslutningsvis nevner vi muligheten til å sikre vedlikehold osv. av navigasjonsinnretninger i 100-metgersbeltet uten at det blir behov for dispensasjon, se veileder om planlegging i sjø, s. 57 flg.

Landbruk

Planen skal være et strategisk verktøy for langsiktig forvaltning av sjøarealene i kommunene og skal utarbeides i tråd med prinsippet om bærekraftig utvikling. I planarbeidet skal eksisterende og fremtidig arealbehov til ulike aktiviteter veies mot hverandre, miljøforhold, lokale og politiske interesser og føringer fra myndigheter. Med bærekraftig forvaltning menes det at den må være både økonomisk, miljømessig og sosialt bærekraftig. Kystsoneplan Namdal skal ivareta Trøndelags biologiske mangfold og økosystem, sikre forutsigbarhet for næringslivet, tilrettelegge for bærekraftig utvikling av blå økonomi og sikre bosetting.

Landbruk er en viktig næring i Trøndelag. Det samme er marin sektor, som er i kraftig vekst. Det er viktig å etablere et godt kunnskapsgrunnlag omkring begge disse næringene samtidig som fokus rettes mot mulighetene som ligger i utvikling både innenfor blå og grønn sektor. Det er også et uforløst potensial for utvikling i skjæringspunktet mellom disse. Kystsoneplan for Namdalen og Fosen har hovedfokus på utvikling av akvakultur. Vi viser til vår uttalelse til varsel om oppstart datert 28.8.2018, hvor vi bl.a. pekte på verdien som kysten har både for kystlandbruket og for mulige

tilleggsnæringer til landbruket. Vi ser ikke at vårt innspill gjenspeiles i de dokumentene som nå er på høring.

Kysten er viktig i reiselivssammenheng. Reiselivet omfatter både kommersiell og ikke-kommersiell virksomhet, og det kan skilles mellom ferie- og fritidsbasert turisme på den ene siden, og yrkesrelatert reiseliv (kurs, konferanser etc.) på den andre. Et vakkert landskap og et rent og maritimt miljø er viktige forutsetninger for utvikling av attraktive reiselivstilbud på kysten. En viktig trend innen reiselivet gjennom flere år er opplevelsesbaserte aktiviteter. Kysten langs Namdalen og Fosen har flere slike tilbud - og har stort potensial for videre utvikling innenfor dette området. Langs kyststrekningen som omfattes av plandokumentet finner vi også et omfattende friluftsliv, både båtbasert og på land. Kysten bør bevares slik at det ikke skapes hinder for turisme og friluftsliv på land og sjø, og kystlandskapet bør i størst mulig grad skjermes mot inngrep som kan forandre landskapets karakter.

I konsekvensutredningen/ ROS-analysen vises det bl.a. til KU-forskriftens § 10. Denne lister opp kriterier for vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn. Det skal da bl.a. sees på egenskaper ved planen eller tiltaket og planens eller tiltakets påvirkning av omgivelsene. Hvis virkningene av planen eller tiltaket kan bli vesentlige skal de konsekvensutredes. I § 10 andre ledd er det opplistet hvilke egenskaper som skal vurderes. Bokstav b) omfatter «*bruk av naturressurser, særlig arealer, jord, mineralressurser, vann og biologiske ressurser*». Videre skal det iht. § 10 vurderes om planen eller tiltaket kan komme i konflikt med særskilt angitte områder. Bokstav d) omhandler landbruk – «*større omdisponering av områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift – eller områder som er regulert til landbruk og som er av stor betydning for landbruksvirksomhet*». Statsforvalteren som landbruksmyndighet vurderer at planen ikke legger opp til helhetlige konsekvensutredninger som synliggjør konsekvensene som nye tiltak kan få for landbrukets samlede interesser på en tilfredsstillende måte.

I portalen fra Vann-nett finner vi en oversikt over den økologiske tilstanden/potensial for kystvann. Av kartet går det fram at flere områder innenfor plangrensen for kystsoneplan for Namdalen og Fosen har en økologisk tilstand som er klassifisert som moderat. Akvakultur kan være en faktor som forringer vannmiljø og bunnforhold. I områder som ikke har status «svært god tilstand» vil vi minne om at nye påvirkninger som kan bidra til å gjøre det vanskeligere å nå miljømål (jf. vannforskriften) i enkelte tilfeller kan bli vanskelig å gjennomføre. Vi er med bakgrunn i dette kritiske til ny aktivitet som på grunn av et forringet vannmiljø kan gjøre det vanskeligere å gjennomføre framtidige tiltak i landbruket. Et eksempel på et slikt tiltak kan være nydyrking.

Statsforvalterens som landbruksmyndighet fremmer med bakgrunn i dette **faglig råd** om å ta inn temaet landbruk og sette et helhetlig fokus på de aktuelle problemstillingene i konsekvensutredningen. Kunnskapsgrunnlaget bør kvalitetssikres av kommunene.

Reindrift

Reindrift Trøndelag

I vår uttalelse til oppstartsvarselet (datert 28.08.2018), påpekte reindriftsavdelingen at det finnes svømmeleier for reindriften innenfor planområdet i både Namsos og nåværende Nærøysund kommune. Svømmeleier inngår som særverdiområder for reindriften, og er områder i sjøen som brukes for å flytte reinflokkene fra et beiteområde til et annet. Slike svømmeleier er underlagt det samme særskilte vernet som flyttleiene på land (jfr. reindriftslovens § 22). Dette innebærer at det ikke er lov å iverksette tiltak som sperrer eller er til hinder for bruken av disse flyttleiene. Videre ble det spilt inn at reindriften svømmeleier burde utredes som eget tema i planarbeidet, og at både Årjel-Njaarke slette (Vestre Namdal reinbeitedistrikt) og Voengelh-Njaarke slette (Bindal-Kappfjell)

burde kontaktes for en nærmere kartlegging av både bruken av og ikke minst hvilke hensyn man må ta iht. å sikre tradisjonell, nåværende og hensiktsmessig fremtidig bruk av svømmeleiene innenfor planområdet.

Vi kan ikke se at noe av dette er gjort i planprosessen. Statsforvalteren gir derfor et **faglig råd** om at slike særverdiområder, blir angitt som bestemmelsesområder i denne typen kommunedelplaner (jf. plan- og bygningsloven § 11-11 tredje ledd). Vi stiller oss derfor bak uttalelsen som kommer fra Statsforvalteren i Nordland. Uttalelsen fra Statsforvalteren i Nordland er gjengitt i sin helhet nedenfor.

Reindrift Nordland

«Vi har fått på høring kystsoneplan for Namdalen og Fosen. Voengelh Njaarke reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde blir berørt av de delene av planen som omfatter Leka og Nærøysund kommuner. Etter det vi kan se, har Statsforvalteren i Nordland ikke fått tilsendt oppstartmeldingen. Vi har derfor ikke kunnet komme med innspill tidligere.

Reindrift

Voengelh Njaarke reinbeitedistrikt har noen svømmeleier i sjø som kan bli berørt av planen. Svømmeleier er flyttleier der flytting foregår i vann i stedet for på land. Det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleier i vann, på samme måte som flyttleier på land. Flyttleienes vern framgår av reindriftslovens § 22:

Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av reinen. Reindriften flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det.

Det er viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet, og ikke bare et konkret begrenset areal. Ved tiltak i nærheten av svømmelei, må det derfor vurderes om tiltaket er til hinder for bruken av svømmeleia, selv om tiltaket ikke er plassert direkte i den. Noen tiltak kan hindre flytting også om de ligger for tett opp mot svømmetraséen. Støy og visuell påvirkning kan vanskeliggjøre flytting med rein i vann. Strømforhold og vind har også betydning for hvor bred trasé som trengs for flytting. Det er derfor viktig å vurdere hva som er nødvendig avstand mellom ulike tiltak/installasjoner og svømmeleiene.

Reindriften svømmeleier er markert i reindriften arealbrukskart. Vi gjør oppmerksom på at kartet er under oppdatering. Det kan derfor være svømmeleier som per dags dato ikke er registret i kartet. Derfor er det viktig at kommunen har god dialog med berørt reinbeitedistrikt for å sikre at hensynet til svømmeleier blir ivarettatt.

Konsekvensutredningen

Planen har vedlagt en omfattende utredning av konsekvensene for ulike tema. Reindrift er ikke omfattet av konsekvensutredningen. Derfor har planen ikke tatt høyde for at det kan være interessekonflikter mellom reindrift og de ulike formålene i planen. Vi har kommet fram til at vi ikke vil kreve en egen konsekvensutredning for reindrift. Hensynet til reindrift kan ivaretas direkte i planen gjennom planbestemmelser, jf. vårt forslag under.

Plan og planbestemmelser

For svømmeleier er det viktig at det ikke blir etablert fysiske installasjoner i eller tett opp mot

områder der reinen svømmer. Det gjelder også tilknyttede landfaste områder der reinen starter svømming, eller der den skal gå på land. Vi anbefaler at planen tar inn en bestemmelse som omhandler reindriftens svømmeleier/flyttleier i sjø. En slik bestemmelse kan tas inn under det enkelte arealformål, jf. plan- og bygningslovens § 11-11.

Formuleringen av bestemmelsen kan for eksempel være:

«Tiltak som hindrer reindriftens rett til å flytte med rein, er ikke tillatt. Reindriftens arealbrukskart skal legges til grunn ved vurdering av konflikt mellom akvakulturanlegg og reindrift. Ved tvil om tiltaket har konsekvenser for reindriftens rett til å flytte med rein, skal uttalelse fra berørt reinbeitedistrikt og Statsforvalteren innhentes.»

Denne type planbestemmelse er brukt i kystsoneplaner på Helgeland. Slik strukturen på bestemmelsene er, kan formuleringen passe under arealformålene «*Bruk og vern av sjø og vassdrag (6001) inkl. A (V, V1, V2 og V3)*» og under «*Kombinerte formål i sjø og vassdrag (6800) (VKA)*». Plan- og bygningslovens § 11-11 nr. 3 gir hjemmel til å sette en slik bestemmelse.

Den enkelte kommune har, innenfor sitt myndighetsområde, ansvar for at det ikke etableres tiltak som er i strid med reindriftslovens § 22. I kystsoneplanen vil dette ikke medføre mye ekstraarbeid for kommunen da det er snakk om noen få svømmeleier. Samtidig vil en slik planbestemmelse som vi foreslår, sikre at reindriftens flyttleier i sjø ikke blir ødelagt. Tiltak under havoverflaten som ikke hindrer svømming eller ilandføring av rein fra båt, kan tillates.

Ved tvil om tiltaket har konsekvenser for reindriftens rett til å flytte med rein, skal kommunen innhente uttalelse fra berørt reinbeitedistrikt og Statsforvalteren.

Vi ber Statsforvalteren i Trøndelag bidra til at reindriftens flyttleier i sjø blir ivaretatt i planen. Vi minner om at reindriftslovens § 22 uansett gjelder, selv om det viser seg at det går svømmeleier gjennom arealer som er avsatt eller omsøkt til akvakulturformål.»

Klima og miljø

Planforslaget er i hovedsak en tilrettelegging for akvakultur, noe som enbruksformål, men store deler av planområdet er avsatt som hovedformålet bruk og vern av sjø og vassdrag som inkluderer akvakultur. Med den store kunnskapsmangelen som er i sjøen generelt og særlig innenfor planområdet vil det være vanskelig å få konsekvensutredet planforslaget på et tilstrekkelig nivå. Vi ønsker derfor å vise til veileder for kommuneplanens arealdel s. 117:

«I sjø og vassdrag er det åpent for å planlegge områder for allmenn flerbruk (ferdsel, fiske-, natur- og friluftsområder), der mer spesifikk bruk av sjøen eller vassdraget ikke er tatt opp. Akvakultur kan inngå i dette flerbruksformålet der det er hensiktsmessig, men akvakultur representerer i motsetning til de øvrige formålene her stort sett en eksklusiv bruk. Man bør derfor være tilbakeholden med å inkludere områder for akvakultur i områder for allmenn flerbruk. Dersom akvakultur inngår i flerbruksformålet, oppnås liten styring og interesseavklaring og krever at hele området konsekvensutredes, noe som kan tale for å sette av mer avgrensede arealer som egne akvakulturområder.»

Plan- og bygningslov opp mot akvakulturlov.

Formålet med plan og bygningsloven er blant annet å fremme bærekraftig utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Veileder for planlegging i sjøområder, utgitt i mai 2020, beskriver at det ikke er nødvendig at alle miljøforhold er avklart i detalj, for å avsette områder for akvakultur. Veilederen begrunner dette med at mer detaljerte vurderinger av miljøpåvirkningen gjøres etter akvakulturloven, og dermed også forurensningsloven. Også Rundskriv H-6/18 - lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystnære sjøområder, sier at i større områder for «flerbruk» med akvakultur vil den konkrete avveiningen av interesser først skje ved lokalitetstildeling. Planen legger opp til at det skal bli svært store områder for allmenn flerbruk, bruk og vern, som også inkluderer akvakultur.

Konsekvensutredningen viser til at miljøutredninger og detaljerte vurderinger av påvirkninger på miljø kan skje i lokalitetstildelingen etter akvakulturloven. I den sammenheng ønsker vi å vise til forslag til revisjon av forurensingsregelverket for akvakultur i sjø og forskriftsregulering av oppdrettsnæringen som var på utlagt på høring i perioden 11.9.2020 – 4.1.2021. Statsforvalteren i Trøndelag ga uttalelse i saken datert 21.12.2020. Vår vurdering er at om foreslåtte forskriftsendring vedtas så vil det i praksis ikke lenger bli gjennomført en avveining mellom lokale, regionale eller nasjonale interesser gjennom arealplanen i disse områdene for saker som faller inn under hovedregelen, som tilsier at man kan etablere en lokalitet for produksjon av matfisk i sjø uten en særskilt tillatelse etter forurensningsloven. Det vil derfor kunne etableres lokaliteter uten at det er gjort konkrete vurderinger av miljøeffektene av forurensning og innsigelseskriteriene i T-2/16 etter plan- og bygningsloven eller forurensningsloven. Dette vil etter vår mening stride mot formålet med både plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

Statsforvalteren har ingen motforestillinger mot at enkelte av undersøkelsene knyttet til lokale forhold rundt lokaliteten avklares i lokalitetstildelingen, men når man legger til rette for et slikt omfang av formål som inkluderer akvakultur vil man miste muligheten til å si noe om samlet belastning på arter, økosystem, naturtyper etc. Skulle slike undersøkelser gjennomføres i lokalitetsavklaringen mister man det helhetlige synet for planens virkning for store sjøområder i Trøndelag. Videre vil kommunene miste styringen med sine arealer og kan stå i fare for å vedta planer uten at de er tilstrekkelig opplyst. Dette kan påvirke annen ønsket utvikling. Man kan se for seg at en godkjenning av et akvakulturanlegg, med vurderinger som først gjennomføres i lokalitetstildelingen, kan medføre økt lusepress på omkringliggende vassdrag. Skulle kommunen senere ønske å legge til rette for næringsaktivitet som påvirker samme vassdrag vil dette kunne bli møtt av innsigelser fordi akvakulturanlegget har påvirket lokale bestander av laks/sjørret slik at vannforekomsten er påvirket.

Konsekvensutredning

Det er gjennomført en konsekvensutredning for konkrete enkeltområder for akvakultur i planen, en generell konsekvensutredning for akvakultur samt en konsekvensutredning for tarehøsting.

Sjøfugl/naturtyper/økosystem/tarehøsting

Statsforvalteren skrev bl.a. følgende til varsel om oppstart for de nevnte temaene:

«Det er delvis dårlig kartlegging av sjø- og vadefugler i planområdet. En del av kartleggingene er eldre og bør oppdateres med nye. Flere av disse artene er truet på rødlisten og er sårbare for effekter av akvakultur og taretråling. Dette kan skje gjennom forstyrrelser som støy og lys eller negative påvirkninger på områdene de bruker til næringssøk. For mange av artene er det tareskogen og bløtbunnsområder som er de viktigste og utgjør et økosystem. Det vil være nødvendig å gjennomføre ny kartlegging av sjøfugl/vadefugler og så se denne kartleggingen opp mot kartlegginger av marine naturtyper. Disse artene sikres gjennom å avsette store sammenhengende områder som inneholder nødvendige områder for næringssøk og myte/hekkeområder.»

Og

«Tareskog: Denne naturtypen er et av de viktigste elementene i økosystemet lang kysten. Sjøfugl bruker det til næringssøk og det er oppvekstområder for mindre fisk som også utnyttes kommersielt. Tarehøsting og matfiskanlegg påvirker denne naturtypen negativt gjennom ødeleggelse ved tarehøsting og gjennom avfallstoffer og kjemikaliebruk i matfiskanlegg. Næringsstoffer fra matfiskanlegg har vist seg å føre til eutrofiering av tareskogen og endrer på artssammensetningen av planter i tareskogene. Kjemikaliebruk i bekjempelse av lus tar livet av flere nøkkelarter i tareskogen. Dette vil igjen påvirke andre arter og økosystemet. Vi forutsetter at i arbeidet med planen tar vare på store sammenhengende tareskogsområder som er viktige i et økosystemperspektiv sammen med andre naturtyper og arter. Dette betyr at man må både unnta disse områdene for akvakultur, men og taretråling.»

Konsekvensutredningen sammen med konsekvensutredning for tarehøsting fremstår som svært ensidig. Det trekkes frem enkeltsetninger fra artikler som ikke sees i sammenheng med teksten for øvrig. Dette gir etter vår vurdering et unyansert bilde av effektene for sammenhengende økosystemer i sjøen. Det refereres ikke til rapporter og forskning som viser et annet bilde av utfordringene med akvakultur og tarehøsting. Vi kan bl.a. vise til HI-rapport nr.8-2016 - Effekter av utslipp fra akvakultur på spesielle marine naturtyper, rødlista habitat og arter. For tarehøsting er det referert til en setning fra en artikkel publisert i Marine biology som sier at man ikke kunne se forskjeller i beitemønsteret til toppskarv på Sklinna som følge av tarehøsting. Man unngår å ta med de påfølgende setningene som viser til at datasettet som var brukt ikke var detaljert nok til å si noe om effektene og at man burde se nærmere på dette. Det vises videre til en HI-rapport fra Nordland fra 2014 som sier at det var mer leppefisk i trålede områder. Vi mener HI-rapporten det refereres til er en rapport fra Flatanger i 2014. Denne konkluderer riktignok med det, men i påfølgende setning sier rapporten at det var en signifikant nedgang i mengden torskefisk i de samme området.

Sjøfuglbestandene i Norge har stupt de senere årene og de fleste artene er på rødlisten. Vi ba til varsel om oppstart om at det ble gjennomført kartlegginger av sjøfugl og at viktige økosystemer ble unntatt for akvakultur og tarehøsting. Blant de viktigste artene som oppholder seg langs trøndelagskysten, og som bruker tareskogen er: lomvi (CR), alke (EN), teist (VU), ærfugl (NT) og skarvartene. Disse artene bruker tareskogen til næringssøk. Videre er oter (VU) en viktig art i disse økosystemene for sjøfugl da den holder mink unna.

Konsekvensutredningen viser til at tareskogen tar seg inn igjen etter 4-5 år og at det da ikke er snakk om irreversibel skade jf. Naturmangfoldlovens § 9 – føre-var-prinsippet. Man tar da ikke hensyn til at tareskogen utgjør en viktig økosystemtjeneste som blant annet oppvekstområde for fisk som torsk og sei. I tillegg ser man bort i fra at selv om selve tarebiomassen kan være tilbake etter 4-5 år tar det opp mot 10 år før epifyttsamfunnet og dermed økosystemet tilknyttet tareskogen reetablerer seg. Å konkludere med at man da ikke får alvorlig eller irreversibel skade blir feil. Det argumenteres videre med at det kun er marginale mengder av den totale biomassen av tare som høstes. Utfordringen med slik argumentasjon er at man bruker nasjonale tall. Den faktiske høstingen i de områdene som utgjør viktige økosystemer er langt høyere. Det er derfor viktig å unnta de viktige økosystemene. Ser man igjen på den totale mengden tare som er tilgjengelig bør det ikke være noen utfordring, i næringssammenheng, å unnta disse områdene for tarehøsting.

Planen legger opp til store områder med bruk og vern der akvakultur inngår. Dette er i utgangspunktet ikke ønskelig fra statens side. Vi viser her til veileder til kommuneplanens arealdel s. 117. Statsforvalteren i Trøndelag skal fremme betydningen av å bevare bl.a. naturmangfold og sikre at konsekvensutredninger for planer er beslutningsrelevante. Skal man akseptere store sammenhengende områder hvor både det åpnes for tarehøsting og akvakultur må de viktigste

økosystemene identifiseres og unntas for slik aktivitet. Konsekvensutredningen, slik den foreligger, er etter vårt syn ikke god nok til at planen kan ses på som beslutningsdyktig.

Rundskriv T-2/16 klargjør nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet. Flere av sjøfuglartene som finnes i planområdet vil kunne bli negativt påvirket av akvakultur og tarehøsting i form av forstyrrelser og forringelse av sentrale økosystem i havet. Det er grunn til å anta at blant annet artene lomvi, teist, alke, oter, ærfugl, og skarv har viktige funksjonsområder i planområdet. Det er videre grunn til å anta at planens omfang, hvor det legges ut store arealer til akvakultur og ingen begrensning i tarehøsting, vil kunne medføre store negative konsekvenser av arter definert å være av nasjonal og vesentlig regional interesse, og dermed i strid med nasjonale og viktige regionale interesser. I høring/konsekvensutredning er ikke kunnskapen om disse artenes viktige funksjonsområder synliggjort. Denne mangelen medfører at planen ikke er opplyst, og ikke er i tråd med kravene i § 17 i forskrift om konsekvensutredninger og naturmangfoldloven §§ 8-12. Med bakgrunn i dette og med hjemmel i Plan- og bygningsloven § 5-4 fremmer Statsforvalteren **innsigelse** til planen inntil denne kunnskapen foreligger. Planforslaget vil med stor sannsynlighet påvirke truede arter og økosystemer negativt jf. innsigelsesrundskrivet T-2/16.

Arter unntatt offentlighet

Statsforvalteren skrev til varsel om oppstart at det finnes en rekke arter som er unntatt offentligheten langs kysten. Disse er ofte sensitive for forstyrrelser av lyd/lys og at de må ivaretas i planarbeidet. Fylkesmannen kunne kontaktes for mer informasjon om dette. Regjeringen vil ta hensyn til truede arter ved statlig myndighetsutøvelse, herunder vedtak etter sektorregelverk, fastsettelse av statlige planer etter plan- og bygningsloven (Meld. St. 14, Natur for livet).

Rundskriv T-2/16 klargjør nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet. Flere av artene som finnes i planområdet er unntatt offentlighet og er av nasjonal og vesentlig regional interesse. Det er grunn til å anta at blant annet artene hubro, havørn og vandrefalk har viktige funksjonsområder i planområdet. Det er videre grunn til å anta at planen, hvor det legges ut store arealer til akvakultur, vil kunne medføre forstyrrelser av arter definert å være av nasjonal og vesentlig regional interesse, og dermed i strid med nasjonale og viktige regionale interesser. I høring/konsekvensutredning er ikke kunnskapen om disse artenes viktige funksjonsområder, og tiltakets antatte effekt på artene, eller hvordan disse artene er planlagt ivaretatt i planarbeidet, synliggjort. Denne mangelen medfører at planen ikke er opplyst, og ikke er i tråd med kravene i § 17 i forskrift om konsekvensutredninger og naturmangfoldloven §§ 8-9. Med bakgrunn i dette og med hjemmel i Plan- og bygningsloven § 5-4 fremmer Statsforvalteren **innsigelse** til planen inntil denne kunnskapen foreligger. Planforslaget vil kunne påvirke truede arter jf. innsigelsesrundskrivet T-2/16.

Vannforskrift og anadrom fisk

Klima- og miljøavdelingen skrev til varsel om oppstart følgende om anadrom fisk:

«Innenfor planområdet er det svært mange anadromtførende vassdrag. De fleste av vassdragene innenfor planområdet er i lakseregisteret registrert med dårlig/reduert bestandstilstand for laks og sjørret. Økning i lakselusssmitte og faren for genetisk forurensing ved rømning er de viktigste påvirkningsfaktorene innenfor planområdet for begge arter. Det er derfor viktig å ikke legge til rette for oppdrett av anadrome arter i nærheten av lakseførende vassdrag. Dette gjelder særlig fjordsystemer og andre veier der smolt vandrer ut i havet. Fjordsystemene er videre viktige leveområder for sjørreten. Det er et begrenset kunnskapsgrunnlag om smoltvandringsruter fra trønderske elver. Skal det legges til rette for akvakultur av matfisk/settefisk i de trolige vandringsveiene for smolt må det i nærheten av nasjonale lakseelver og laksefjorder gjennomføres kartlegging av disse vandringsveiene. Videre må det brukes modelleringsverktøy av strømforhold

sammen med lusespredningsmodeller slik at man ikke legger til rette for akvakultur i nærheten av smoltens vandringsveier. Bruk av slik data vil også gi god kunnskap slik at man kan ivareta sjøørretens leveområder.»

Data om anadrome arter innenfor planområdet finnes flere steder. Det er uheldig at man ikke har dette samlet et sted, men vi registrerer at det er hentet informasjon fra flere aktuelle kilder. Vann-nett viser til tilstand i ulike vannforekomster. Ikke alle vassdrag er utskilt som egne vannforekomster, men mange er og man kan finne informasjon om både laks og sjøørret her. Videre gir disse vassdragene gode indikasjoner på tilstanden i tilsvarende vassdrag i fjordene eller langs kysten.

Lakseregisteret gir oversikt over kjent kunnskap i 1300 elver i Norge. For Trøndelag er kunnskapen om enkelte vassdrag god, mens for de fleste registrerte vassdrag er det ikke lagt inn data. Det står i lakseregisteret at datasettet ikke er fullstendig og kun må brukes som illustrasjon og at man jobber fortløpende med å samle data.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) har både gjennom rapporter og innsynsløsning beskrivelse av noen av de lakseførende vassdragene i planområdet.

VRL rapport – status for norske laksebestander 2020:

«Rømt oppdrettslaks og lakselus er ut fra vurderingen de største truslene mot norsk laks. Både rømt oppdrettslaks og lakselus har en stor negativ påvirkning på bestandene, og lakselus har den største risikoen for ytterligere skade. Både rømt oppdrettslaks og lakselus framstår som ikke-stabiliserte bestandstrusler, med høy plassering både langs påvirkningsaksen og risikoaksen. Rømt oppdrettslaks er en direkte trussel mot bestandenes genetiske integritet, og bidrar til redusert villaksproduksjon. Lakselus er vurdert som en større trussel nå enn ved tidligere vurderinger. Lakselus vil bare under høye infeksjonstrykk over flere år være en bestandstrussel alene, men i samspill med andre trusler, og spesielt rømt oppdrettslaks, kan lakselus true bestander.»

For planområdet ser vi de samme utfordringene for laks og sjøørret. For de vassdragene som er beskrevet fra VRL rapport om bestandsstatus og kvalitetsnorm ser vi at Namsenvassdraget, Årgårdsvassdraget, Steinsdalselva, Bogna, Oksdøla, Salsvassdraget og Storelva (Flatanger) er eksempler på vassdrag hvor laksen har utfordringer med genetisk integritet og/eller lakselus.

Utvandrende laksesmolt er svært sårbare for lusepåslag når de vandrer ut i havet. Data om lus fra sjøørretrapporten til VRL viser at dette er et økende problem i planområdet. En laksesmolt tåler ikke mer enn 3-4 lakselus på seg før den er i livsfare.

For sjøørret er utfordringene med lakselus den viktigste påvirkningsfaktoren for bestandene. Sjøørreten bruker fjordsystemene som leveområde og vi ser gjennom tilgjengelig data fra flere ulike kilder at lakselus har stor negativ innvirkning på sjøørretbestandene i planområdet. De fleste sjøørretvassdragene har ikke data registrert om seg men når man ser informasjonen som finnes tilgjengelig er det klart at lakselus er den viktigste negative faktoren for sjøørretvassdragene i planområdet. Vi ønsker å vise til en rekke eksempelvassdrag vi mener er representative for statusen til hele planområdet. Dette er vassdrag hentet fra Vann-nett der det er gjort konkrete vurderinger for laks og/eller sjøørret:

1. Hovselva/Kanalen
2. Bekker i Sørfjorden
3. Moselva

4. Bekkefelt til Jøssundfjorden
5. Kvistenelva
6. Storelva (Nærøysund)
7. Sitterelva
8. Sakselva (Namsos)
9. Litjelva (Namsos)
10. Hendeelva (Namsos)

Data for påvirkning av diverse biologiske faktorer kan også finnes i NVEs temakart under biologiske påvirkninger – fiskeri og akvakultur.

Havforskningsinstituttets rapport om lakslusinfeksjon for 2020 har data fra sjørretbur plassert ved Sitterelva. Data her viser en smittesituasjon som er svært alvorlig. Rapporten viser at 100% av sjørreten var infisert med lus med et gjennomsnitt på 40 lus pr. individ i uke 26 og 43 lus pr. individ i uke 28. Intervallet ligger på mellom 32 og 65 lus pr individ. Slike mengder lus er livstruende for voksen sjørret.

I september 2021 vil det publiseres en ny rapport fra VRL om flere sjørretbestander i planområdet. Dataene er allerede klare, og Statsforvalteren har vært med på å kvalitetssikre disse. De fleste sjørretvassdragene får høyeste påvirkningsgrad fra lakselus, 3, mens noen enkelte vassdrag får 2. I den overordnede konsekvensutredningen for anadrom fisk er konsekvenser for anadrom fisk og påvirkning fra lus bagatellisert. Det vises til at PO7 er plassert i grønn sone og at da er dødelighet for utvandrende smolt under 10%. Tallet for dødelighet i PO7 stemmer ikke. PO7 er i rapporten fra ekspertgruppen vurdert til gult, dvs. 10-30% dødelighet. Når PO7 ble grønn etter trafikkløssystemet, var dette som følge av en politisk beslutning der man også hensyntok andre forhold.

Konsekvensutredningen tar også for seg genetisk integritet for laksebestandene. Her refereres det til en rapport fra Havforskningsinstituttet som beskriver situasjonen i planområdet godt. Det finnes flere andre kilder som støtter opp om disse konklusjonene særlig rapportseriene om laks fra VRL. Konsekvensutredningen konkluderer, for temaene lakselus og rømming, med at dette er forhold som ikke ligger innenfor Plan- og bygningslovens mandat å si noe om. Dette er feil. Rundskriv T-2/16 klargjør innsigelsespraksisen til bl.a. Klima- og miljøavdelingen. Både kvalitetsnorm for laks, vannforskrift og viktige økologiske funksjonsområder for fisk er punkter hvor innsigelse skal vurderes.

Statsforvalteren skrev følgende til varsel om oppstart om vannforskrift:

«Vi minner om vannforskriften § 12 og at det er et forbud mot øke belastningen av vannforekomster med redusert økologisk tilstand. I den sammenheng viser vi til vann-nett for mer informasjon om vannforekomster. Temaet må konsekvensutredes nærmere.»

Det er ikke bare ved enkeltvedtak og reguleringsplaner at vannforskriftens § 12 skal vurderes. Bestemmelsen skal også vurderes når kommune(del)plan, regional plan og statlig arealplan etter plan- og bygningsloven skal utarbeides og behandles.

Der hvor arealbruken eller andre rammer for tiltaket fastlegges i en overordnet plan, og tiltaket kan være i strid med vannforskriften, skal vurderinger etter § 12 gjøres på overordnet nivå så langt detaljeringsnivået i planen gjør det mulig. En interkommunal plan for kystsonen og særlig tilrettelegging for akvakultur i den skalaen planforslaget åpner for, gjør det helt nødvendig å få gode vurderinger av vannforskriftens § 12.

Det er viktig at det vurderes om § 12 vil komme til anvendelse fordi ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan medføre at miljømålene i vannforskriften §§ 4-7 ikke nås eller at tilstanden forringes. Formuleringen «i en vannforekomst» betyr at forringelsen/det at miljømålene ikke nås, ikke nødvendigvis må gjelde samme vannforekomst hvor selve tiltaket (aktiviteten eller inngrepet) gjennomføres. Dette støttes også av formålet med vannforskriften, som er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Det må som ledd i dette vurderes om forringelsen eller det at miljømålene ikke nås skyldes ny aktivitet eller endringer i en vannforekomst (det vil si om vilkårene i § 12 første ledd a eller b er oppfylt). Med forringelse menes at ett eller flere av kvalitetselementene forverres slik at tilstanden for kvalitetselementet går fra en tilstandsklasse til en annen. Akvakultur vil for eksempel kunne være ny aktivitet etter bokstav b. Her er det også et vilkår om at aktiviteten kun kan føre til forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god til god.

Konklusjonen for konsekvensutredningen for vannmiljø er at akvakultur antas å ha liten påvirkning på vannmassene i Trøndelag. Bakgrunnen for denne vurderingen er blant annet at vannforekomstene er avgrenset over store arealer, hvor enkelte overvåkingsstasjoner ved eksisterende akvakulturanlegg vil ha avgjørende betydning for områdets økologiske tilstand. Vannforekomsten Døløyråsa er brukt som et eksempel på dette, hvor enkeltstasjoner med moderat økologisk tilstand direkte under enkelte anlegg gir utslag for klassifiseringen av den økologiske tilstanden for større område.

Statsforvalteren er enig i at inndelingen av vannforekomster langs kysten ofte er for store, dette vanskeliggjør vurdering av lokale påvirkninger. Vi ønsker likevel å vise til at det kun er C2-stasjonen i henhold til overvåkingsstandard NS 9410:2016 som skal legges til grunn for klassifisering av vannforekomsten. C2 stasjonen skal legges omtrent 500 meter fra anlegget (avhengig av tillatt biomasse på anlegget). Stasjoner rett under anlegget, og i overgangssonen er ikke inkludert i klassifiseringen av vannforekomsten, slik konsekvensutredningen feilaktig viser til. I tillegg er all overvåking av vannforekomster i Norge basert på at representative stasjoner skal klassifisere den økologiske tilstanden av et større område. Konsekvensutredningen viser til utfordringen med å ekstrapolere økologisk tilstand ved enkelte stasjoner til å gjelde for vannforekomster med store arealer. Utredningen konkluderer likevel med en antagelse om at det er liten påvirkning på akvakultur i vannmassene i Trøndelag, nettopp ved å bruke eksempel vannforekomster, for så å ekstrapolere det til å gjelde for hele Trøndelagskysten.

Konsekvensutredningen antar også at det er et betydelig rom for økning av organiske utslipp ved Trøndelagskysten. Antagelsen er basert på forskning om teoretisk økning i primærproduksjonen i Trøndelag ved en femdobling av produksjonen, sammenlignet med i dag. Dette blir en feilaktig konklusjon da planteplanktonproduksjonen i all hovedsak er knyttet til utslipp av næringsstoffer, og ikke direkte av organisk utslipp.

Konsekvensutredningen viser til at dagens produksjon ikke medfører risiko for lokal eller regional overbelastning som følge av utslipp av organiske stoffer, med utgangspunkt i gjennomførte miljøundersøkelser (C-rapporter) fra perioden 2011 til 2014. Vi ønsker å påpeke at tall fra 2014 ikke kan benyttes for å beskrive dagens produksjon. I dag er en gjennomsnittlig lokalitet betydelig større enn i 2014, som vil gi større lokale påvirkninger. Etter 2016 ble det etablert en ny standard for å gjennomføre miljøundersøkelser (NS 9410:2016), som resulterte i at flere lokaliteter fikk påvist større belastning enn tidligere. Som forurensningsmyndighet for lokaliteter i sjø vet vi at det i dag er betydelig flere anlegg med redusert økologisk tilstand i overgangssonen enn hva statistikken fra 2014 viser til.

Flere av vassdragene innen planområdet står i fare for å ikke nå god økologisk tilstand. Selv om ikke alle vassdrag er skilt ut som en egen vannforekomst i vann-nett eller har vurderinger av tilstanden i seg, har vi nok data fra eksempelvassdrag i planområdet som viser at tilstanden for bl.a. laks og sjørret er forverret grunnet særlig lakselus og rømming. Ser vi på data om lus fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltnings rapport: «Klassifisering av tilstanden til 430 norske sjørretbestander», viser disse at bestandene i planområdet er negativt påvirket av lakselus.

Vassdragsnummer	Vassdragsnavn	Fylke	Bestandsstatus	Miljøgifter	Samferdsel	Areallingsrep	Landbruk	Avløp	Foruring	Utdygd for vannkraft	Vannkraftregulering	Annen vannbruk	Lakselus	Fangstpåvirkning
135.Z	Stordalselva i Åfjord	Trøndelag	God	0	0	0	1	0	0	Nei	0	0	3	0
136.13Z	Lianselva (Gårdaelva/Revsneselva)	Trøndelag	Dårlig	0	2	0	1	0	0	Nei	0	0	3	0
136.2Z	Sunnskjorvassdraget	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	1	3	0
136.31Z	Håvikelva (Mefjellselva)	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
136.3Z	Nordskjorelva (Tysvikelva)	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
136.51Z	Einardalselva	Trøndelag	Moderat	0	1	0	1	0	0	Nei	0	0	3	0
136.52Z	Straumvassdraget i Roan	Trøndelag	Moderat	0	0	1	1	0	0	Nei	0	0	3	0
137.2Z	Steinsdalselva i Osen	Trøndelag	Dårlig	0	0	0	1	0	0	Nei	0	0	3	0
137.4Z	Skjellåa	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
137.5Z	Storelva (Jossund) i Flatanger	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
137.72Z	Sitterelva (Hciaelva)	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Ja	1	0	3	1
138.3Z	Oksdøla (Oksa)	Trøndelag	God	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	2	0
138.5Z	Aursunda	Trøndelag	God	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	2	0
138.6Z	Bogna i Namsos	Trøndelag	Moderat	0	0	0	1	0	0	Ja	2	0	2	0
138.Z	Ångårdsvassdraget	Trøndelag	Moderat	0	0	0	1	0	0	Nei	0	0	2	0
139.Z	Namsen	Trøndelag	Dårlig	0	0	1	1	0	0	Ja	1	0	2	2
140.3Z	Vetthuselva (Vetterhuselva)	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
140.6Z	Sagelva (Salsnes) i Fosnes	Trøndelag	Moderat	0	0	0	1	0	0	Nei	0	0	3	0
140.Z	Salvassdraget (Moeelva)	Trøndelag	God	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
141.4Z	Kvistnelva	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
142.2Z	Langbogelva	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	2	0
142.3AZ	Nordfolda	Trøndelag	God	0	0	0	0	0	0	Nei	0	1	2	0
142.3Z	Kongsmoeelva	Trøndelag	Moderat	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	2	0
143.532Z	Horvenelva	Trøndelag	Dårlig	0	0	0	0	0	0	Nei	0	0	3	0
143.7Z	Storelva (Lonet) i Nærøy	Trøndelag	Dårlig	0	0	0	0	0	0	Nei	0	1	3	0

Tabell 1: Tilstand i et utvalg av sjørretvassdrag i planområdet. For lakselus er skalaen fra 0-3. Første vassdrag i planområdet er Steinsdalselva (Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 7. Klassifisering av tilstanden til 430 norske sjørretbestander. S. 48 (2019)).

Konsekvensutredningen beskriver følgende om grunnen til bestandsnedgang hos sjørret i planområdet:

«Bestandene av sjørret er redusert i hele planområdet, og sårbare bestander av sjørret følger samme mønsteret som for villaksbestandene. Sårbare bestander av sjørret skyldes i hovedsak vassdragsreguleringer, ukjente forhold, Gyrodactylus salaris, fysiske inngrep og tilsig fra jordbruk.»

Dette er stikk i strid med hva som rapporteres fra forskningsinstitusjoner som HI, VRL og NiNA. Disse peker på lakselus som den helt klart største trusselen mot sjørret. Vi ønsker videre å påpeke at vi i planområdet ikke har hatt noen utbrudd av lakseparasitten gyrodactylus salaris. Denne lakseparasitten påvirker heller ikke sjørreten negativt. Ser man til Vefsna som faktisk har hatt lakseparasitten vil vi påstå at et slikt utbrudd (isolert sett) ville vært positivt for sjørreten.

Vi ser av tabell 1 at tilstanden til sjørreten i planområdet er redusert i de fleste vassdrag og at lakselus er en viktig negativ påvirkningsfaktor.

Vi ba om en nærmere konsekvensutredning av dette. Dette er ikke gjennomført. Med den mengden av områder som inkluderer akvakultur i formålet så vil dette utvilsomt kunne få store negative konsekvenser for både vannforekomster og bestander av laks- og sjørret. Etter vår vurdering bryter planforslaget med vannforskriftens § 12.

Da planen legger opp til omfattende akvakultur i hele planområdet og det er mangelfulle utredninger og vurderinger i konsekvensutredningen fremmer Statsforvalteren **innsigelse** til hele planforslaget med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, forskrift om konsekvensutredninger § 17, naturmangfoldloven §§ 8-12, vannforskriften § 12 og Rundskriv T-2/16. Her viser vi til at innsigelse skal vurderes når planforslaget vil komme i konflikt med:

- Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks og særlig punkt for genetisk integritet.
- Viktige økologiske funksjonsområder for fisk og andre ferskvannsorganismer (jf. lakse- og innlandsfiskloven § 7, første ledd).
- Kravene i vannforskriften § 12 for å tillate ny aktivitet og nye inngrep i strid med miljømålene.

Verneområder

Det er flere verneområder og områder hvor det er varslet oppstart av vern. Disse områdene har en midlertidig beskyttelse jf. naturmangfoldloven § 44. Disse områdene må endres til FFFN-områder i planen.

Helse og omsorg og Barn og unge

Planen skal avklare sjøarealenes egnethet for næringsvirksomhet, noe som kan gi grunnlag for verdiskaping og arbeidsplasser. I en folkehelsesammenheng er dette i utgangspunktet viktige tema og har potensial for å gi inntekt og stabilitet i tilværelsen. Samtidig kan det være uheldige utslag ved at sjøarealer tas i bruk. Eventuell svekkelse av nærmiljøkvaliteter påvirker og kan gi redusert sosial bærekraft i et område eller region, og må vurderes opp mot gevinster knyttet til mulighet for arbeid og stabil inntekt. Samlet vurderes at planen kan styrke sosial bærekraft, da forutsatt at den gir grunnlag for etablering av næringsdrift.

Negative konsekvenser av planen må likevel vurderes og i størst mulig grad avbøtes. For folkehelse og barn og unges gjelder det særlig muligheter for friluftsliv og aktivitet på eller ved sjøen.

Mulighetene for friluftsliv og aktivitet kan enten forringes, ikke påvirkes eller styrkes ved bruken av sjøarealene og sammenhengene mellom arealbruken må vurderes.

At flere av kommunene ikke har gitt tilbakemelding på konsekvensutredningen underveis i arbeidet, svekker koblingen mellom planarbeidet og kommunene (som er planmyndigheten) og dermed sikkerheten for at alle relevante forhold er hensyntatt. For å sikre at lokal kunnskap om og kjennskap til de aktuelle arealene aktivt tas inn i vurderingene, må kommunene være involvert og særlig gjelder det i arbeidet med konsekvensutredningene. Det er positivt og nødvendig at vurderingen av temaet friluftsliv inneholder avsjekk mot statlig sikrede friluftsområder, registrerte friluftsområder og områdene er i bruk for friluftsliv, men særlig for det siste punktet kan lokalkunnskapen være viktig, og må tas i bruk i arbeidet med planen, før den kommer som ferdig planforslag for sluttbehandling i kommunen. Hvis kunnskapen om bruk som friluftsområde ikke er god nok før konsekvensvurderingen avsluttes, kan konklusjonene bli usikre.

Et eksempel finnes for Korsnesstrømmen 2. Der er det klassifisering som stort turområde uten tilrettelegging. Videre er det beskrevet at det er et viktig friluftslivsområde med ganske stor bruksfrekvens. På tross av dette er det konkludert med ingen negativ virkning i KU. Når en del av friluftaktiviteten vil være knyttet til bruk av sjøen, er det ikke uten nærmere begrunnelse lett å forstå grunnlaget for konklusjonen.

Kommunene vil være de nærmeste til å ha kunnskapen om hvilke områder befolkningen faktisk bruker. Eksemplet Korsnesstrømmen 2 gir grunn til å stille spørsmål ved om hensynet til friluftsliv, folkehelse, samt barn og unges interesser er gitt tung nok vektning. Dette, samt varierende medvirkning fra kommunene i arbeidet med konsekvensutredningen, gir grunn til å anbefale en ny gjennomgang av konsekvenser for friluftsliv. Vi gir **faglig råd** om at konsekvensutredningen gjennomgås på ny for temaet friluftsliv. Kunnskapsgrunnlaget bør kvalitetssikres av kommunene.

I planen er det i 2.8 vist til et mål om «Å sikre at kystsonen skal være et attraktivt friluftsliv- og rekreasjonsområde i fremtiden.» For befolkningen langs kysten kan dette styrke folkehelse og barn og unges oppvekstvilkår. I uttalelsen til planprogrammet omtalte vi temaet friluftsliv i strandsonen og sjønære områder. Selv om planens avgrensning forblir å omfatte sjøarealene, må konsekvenser også utenfor planområdet være vurdert og derfor gir vi det faglige rådet. For områder i bruk for rekreasjon er det anbefalt å holde støynivået så lavt som mulig jf. retningslinjen for behandling av støy i arealbehandling T 1442/2021. Det er ikke tydelig at dette er vektet inn for KU av de enkelte områders egnethet.

Universell utforming kan være et verktøy for å gi flest mulig tilgang til aktivitet og opplevelser ved eller på sjøen. I uttalelsen ble det vist til at dette er et hensyn som må ivaretas i arbeidet med planen, men det er ikke tydelig av planforslaget hvordan universell utforming er hensyntatt eller vektlagt. For en del av sjøarealene er det et lite relevant tema, men særlig for arealer som berører mulighetene for friluftsliv er tilgjengelighet for ulike befolkningsgrupper relevant. Et eksempel kan være at sjøområder med tilrettelagt adkomst og tilgang fra land kunne fått en sterkere vektning før det ble konkludert i KU.

Samfunnssikkerhet

Statsforvalteren er av den oppfatning at ROS-analysen ikke tilfredsstiller de krav man normalt sett har til en ROS-analyse, det gjelder både i analysedelen, men også eventuelle tiltak som kan/må gjøres for å opprettholde eller forbedre samfunnssikkerheten.

Planforslagets ROS-analyse er skrevet i noe som ligner en prosaform. Det ville vært mer oversiktlig dersom man brukte malene for analyseskjema og risikomatrise som vist i DSBs veileder (<https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/samfunnssikkerhet-i->

[kommunenenes-arealplanlegging/](#)). På denne måten blir det enkelt å vise hvilke vurderinger som er gjort når det gjelder årsaker, sannsynlighet og konsekvenser mv.

Et gjennomgående krav er at alle kilder, forutsetninger og resonnementer bak konklusjonene skal være dokumenterte og etterprøvbare. Dette er krav kommunene bør stille til private reguleringsforslag, og Statsforvalteren mener det er rimelig at kommunene har de samme kravene til egen ROS-analyse.

Seksjon for samfunnssikkerhet og beredskap er klar over at landarealer ikke er med i dette planforslaget, noe vi mener er uheldig. Hadde disse arealene vært med, har man måtte gjøre en analyse over disse også for å avdekke eventuelle utfordringer disse kan ha, f.eks. akutt forurensning.

Etter en samlet vurdering fremmer Statsforvalteren som myndighet for samfunnssikkerhet og beredskap, med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4 og med bakgrunn i retningslinjer for Fylkesmannens bruk av innsigelse kap. 4 pkt. 2 og 3a, **innsigelse** til planforslaget. Herunder mangel på vurdering av sjøtrafikk/havari, ulykker i sjø, kollisjoner mv. og akutt forurensning.

Videre gir vi et **faglig råd** om at kommunen bruker DSBs veileder ved utarbeidelse av ROS-analysen for å sikre god kvalitet og etterprøvbarehet.

Statsforvalterens konklusjon

Det fremmes følgende innsigelser til planforslaget:

1. Statsforvalteren fremmer som sektormyndighet for klima- og miljø, landbruk, reindrift, samfunnssikkerhet og beredskap og folkehelse og barn og unge **innsigelse** til hele planforslaget. Innsigelsen fremmes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4 og med bakgrunn i plan- og bygningsloven §§ 1-1 annet ledd, 11-5 første ledd, 11-7 første ledd og kart og planforskriften § 9, fjerde ledd. Grunnet ufullstendige plankart.
2. Statsforvalteren fremmer som klima- og miljømyndighet **innsigelse** til hele planforslaget med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, naturmangfoldloven §§ 8-12 og Rundskriv T-2/16. Grunnet manglende utredninger av truede arter og viktige økosystemer.
3. Statsforvalteren fremmer som klima- og miljømyndighet **innsigelse** til hele planforslaget med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, naturmangfoldloven §§ 8-9, forskrift om konsekvensutredninger § 17 og Rundskriv T-2/16. Grunnet manglende utredninger av arter unntatt offentligheten.
4. Statsforvalteren fremmer som klima- og miljømyndighet **innsigelse** til hele planforslaget med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, naturmangfoldloven §§ 8-12, forskrift om konsekvensutredninger § 17, vannforskriften § 12 og Rundskriv T-2/16. Grunnet manglende utredninger av:
 - Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks og særlig punkt for genetisk integritet.
 - Viktige økologiske funksjonsområder for fisk og andre ferskvannsorganismer (jf. lakse- og innlandsfiskloven § 7, første ledd).
 - Kravene i vannforskriften § 12 for å tillate ny aktivitet og nye inngrep i strid med miljømålene.
5. Statsforvalteren som myndighet for samfunnssikkerhet og beredskap fremmer med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4 og med bakgrunn i retningslinjer for Fylkesmannens bruk av innsigelse kap. 4 pkt. 2 og 3a, **innsigelse** til planforslaget.

Det fremmes følgende faglige råd til reguleringsplanen:

1. Statsforvalteren gir **faglig råd** om at reindriftens særverdiområder blir angitt som bestemmelsesområder i denne typen kommunedelplaner (jf. plan- og bygningsloven § 11-11 tredje ledd).
2. Statsforvalteren gir **faglig råd** om at konsekvensutredningen gjennomgås på ny for temaet friluftsliv. Kunnskapsgrunnlaget bør kvalitetssikres av kommunene.
3. Statsforvalteren gir **faglig råd** om at kommunen bruker DSBs veileder ved utarbeidelse av ROS-analysen for å sikre god kvalitet og etterprøvbarehet.
4. Statsforvalteren som landbruksmyndighet fremmer **faglig råd** om å ta inn temaet landbruk og sette et helhetlig fokus på de aktuelle problemstillingene i konsekvensutredningen. Kunnskapsgrunnlaget bør kvalitetssikres av kommunene.

Med hilsen

Frank Jenssen
statsforvalter

Mari Mogstad
direktør
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Kommunal og justis: Thomas Møller – 74 16 81 26

Klima og miljø: Thomas Aarskog – 74 16 80 75

Landbruk: Aino Holst Oksdøl – 74 16 82 00

Samfunnssikkerhet: Lars Petter Løkken – 74 16 81 76

Oppvekst og Velferd, Helse og omsorg: Frode Engtrø – 73 19 93 18

Reindrift: Anette Brede – 74 13 80 54

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune Fylkets hus, Postboks 2560 7735 STEINKJER

Likelydende brev sendt til:

Nærøysund kommune Postboks 133, Sentrum 7901 RØRVIK

Osen kommune Rådhusveien 13 7740 STEINSDALEN

Namdalen regionråd Søren R. Thornæs veg 10 7800 NAMSOS

Leka kommune	Leknesveien 67	7994	LEKA
Høylandet kommune	Vargeia 1	7877	HØYLANDET
Namsos kommune	Stavarvegen 2	7856	JØA
Flatanger kommune	Lauvsneshaugen 25	7770	FLATANGER